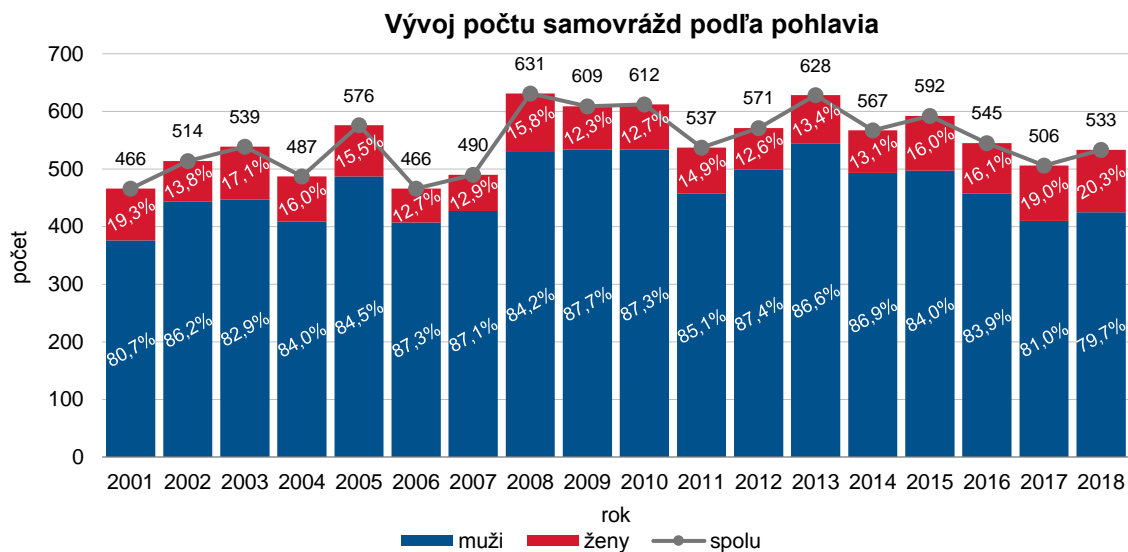

Samovraždy a samovražedné pokusy v Slovenskej republike 2018

Údaje o počte samovrážd a samovražedných pokusov sú získavané štatistickým zisťovaním MZ SR *Hlásenie príčin a okolností úmyselného sebapoškodenia*, ktorého zber a spracovanie vykonáva Národné centrum zdravotníckych informácií. Samovraždy hlásia príslušné pracoviská súdneho lekárstva Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Pokus o samovraždu hlásia poskytovatelia zdravotnej starostlivosti s útvaram s odborným zameraním psychiatria, gerontopsychiatria, detská psychiatria. Hláseniu podlieha osoba, ktorá sa pokúsila o samovraždu a ktorej bola poskytnutá zdravotná starostlivosť v psychiatrických útvaroch zdravotníckych zariadení.

V Slovenskej republike bolo v roku 2018 spáchaných 533 **dokonaných samovrážd**, čo je menej ako priemer (548) za obdobie rokov 2001 – 2018. V uvedenom období boli maximá s počtom viac ako 600 prípadov hlásené v rokoch 2008 – 2010 a v roku 2013. V rokoch 2001, 2006, 2004 a 2007 boli hlásené najnižšie hodnoty za sledované obdobie, menej ako 500 prípadov dokonaných samovrážd.

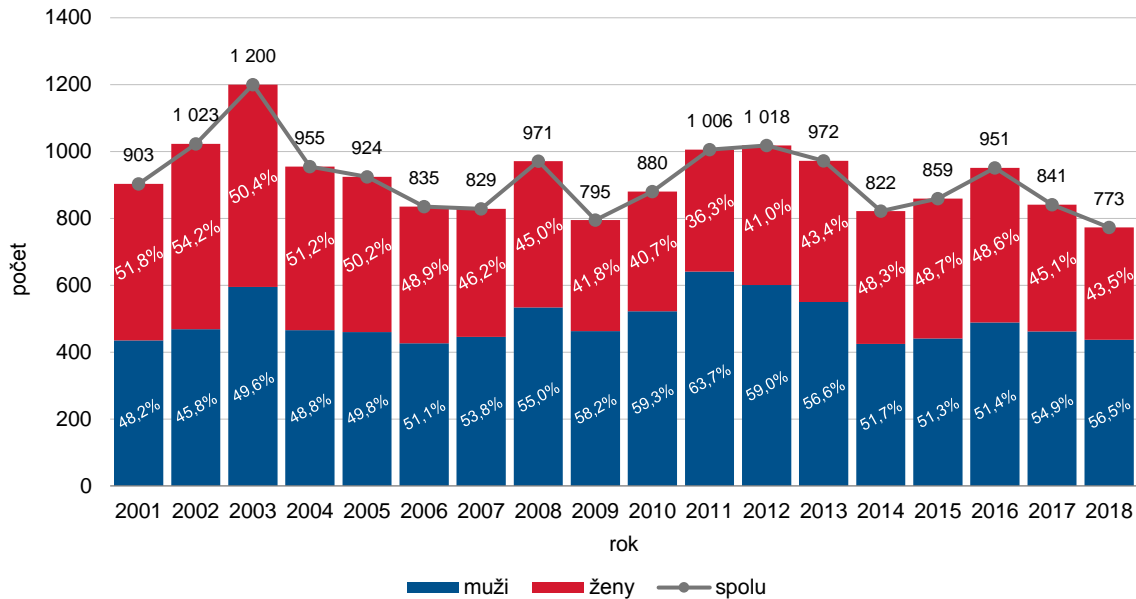
V celom sledovanom období výrazne prevažovali samovraždy mužov (84,9%). Podiel samovrážd mužov v roku 2018 klesol pod 80 %, doteraz najnižší od roku 2001. Počet samovrážd mužov bol 425 prípadov. Podiel samovrážd žien vzrástol na 20,3 % s počtom 108 prípadov v roku 2018 a obidva parametre boli najvyššie od roku 2001.

Samovražedné pokusy boli v roku 2018 vykonané v počte 773 prípadov, čo je najmenej za sledované obdobie rokov 2001 – 2018 a priemer za toto obdobie bol 920 prípadov. Najvyššie hodnoty s počtom nad 1 000 prípadov, boli v rokoch 2003, 2002, 2012 a 2011.

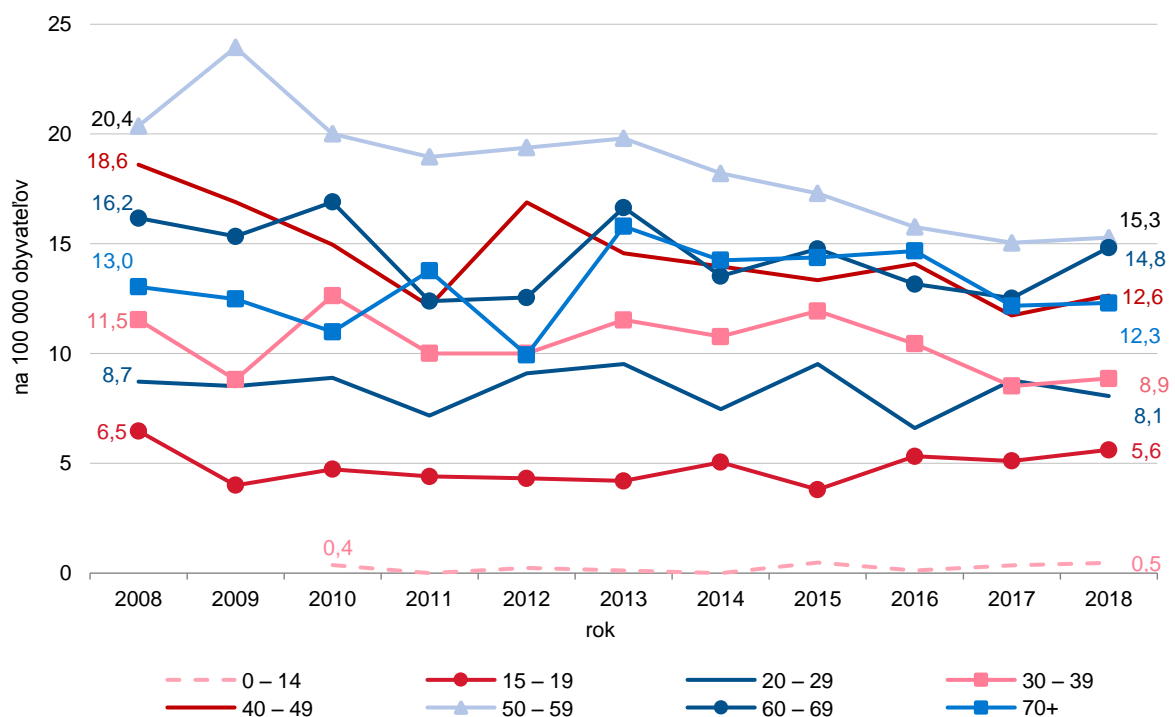
Oproti dokonaným samovráždám je pri samovražedných pokusoch vyrovnanjší pomer mužov (priemerne 53,5 %) a žien (priemerne 46,5 %) za obdobie 2001 - 2018. Podiel samovražedných pokusov mužov v roku 2018 bol 56,5 % (437 prípadov), podiel žien bol 43,5 % (336 prípadov). Od roku 2006 muži kontinuálne prevažujú pri pokusoch o samovraždu s rekordným počtom 641 pokusov v roku 2011 (63,7 %).

Vývoj počtu samovražedných pokusov podľa pohlavia

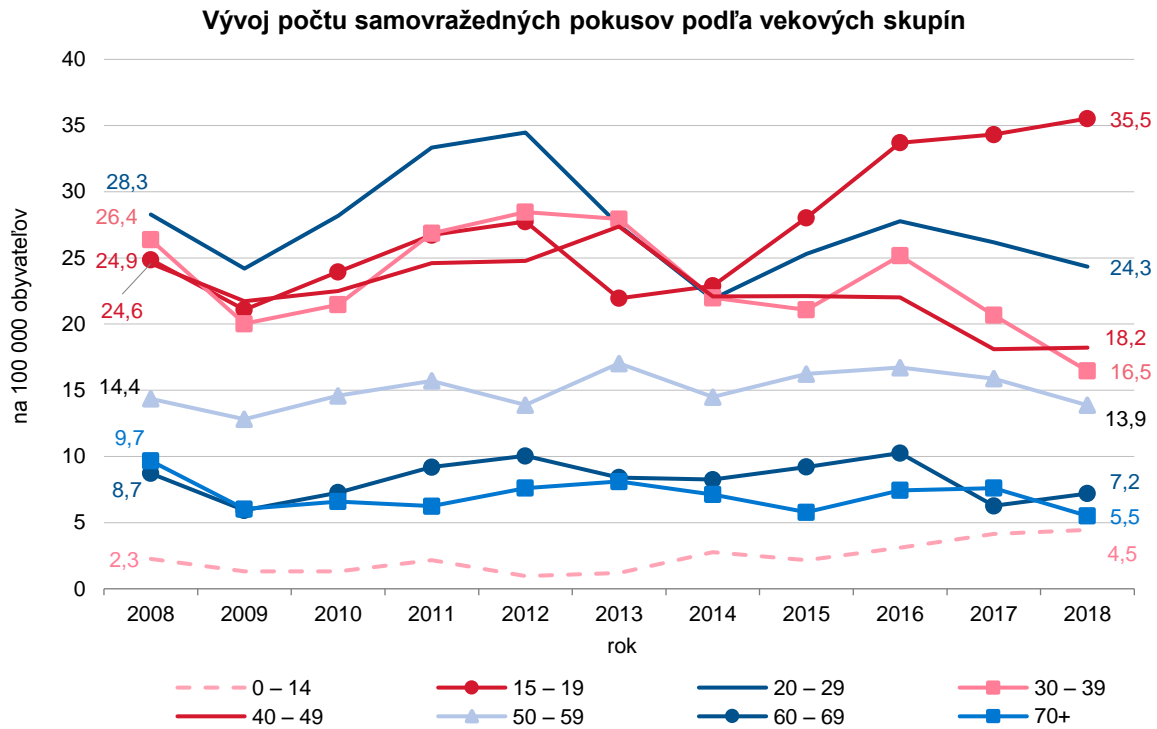

Vo vývoji **samovrážd** podľa vekových skupín v prepočte na 100 000 obyvateľov danej vekovej skupiny nedochádza k výrazným zmenám. Jednoznačný trend poklesu v rokoch 2008 – 2018 je zrejmy v najviac zastúpenej skupine 50 – 59-ročných. Mierne klesajúci trend bol aj vo vekových skupinách 40 – 49 rokov, 30 – 39 rokov a 60 – 69 rokov. V poslednom sledovanom roku bol zaznamenaný oproti roku 2017 výraznejší rast vo vekovej kategórii 60 – 69 rokov, kde vzrástol počet samovrážd o 2,6 osoby na 100 000 obyvateľov.

Vývoj počtu samovrážd podľa vekových skupín

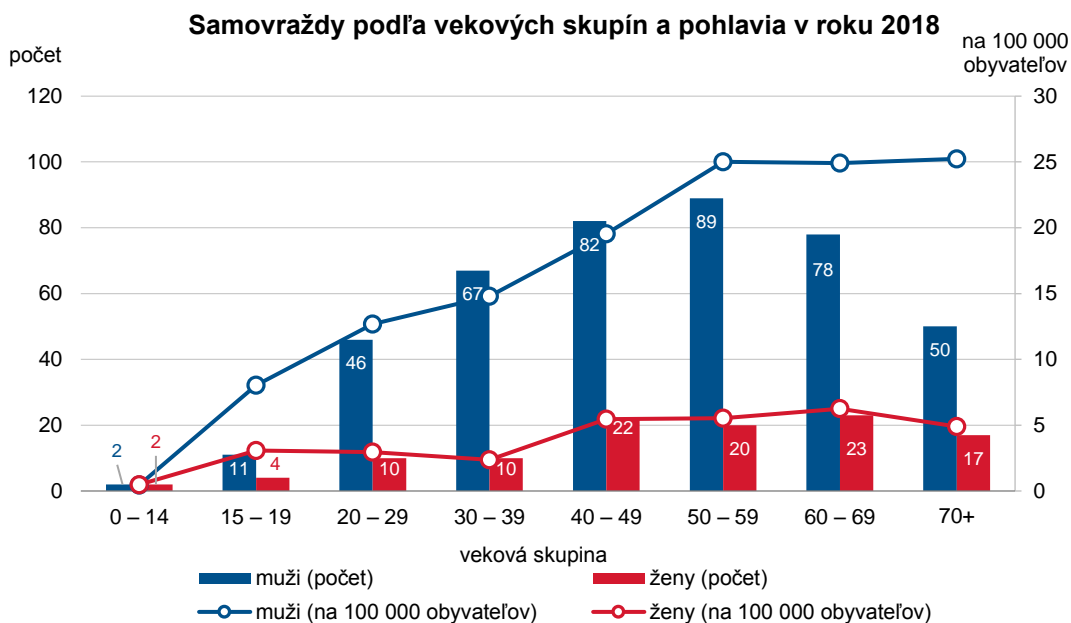
Počet **samovražedných pokusov** podľa vekových skupín v prepočte na 100 000 obyvateľov danej vekovej skupiny bol v roku 2018 najvyšší u mladistvých vo veku 15 – 19 rokov (35,5/100 000). Oproti roku 2008 klesol ich počet vo všetkých vekových skupinách, okrem 15 – 19-ročných mladistvých a 0 – 14-ročných detí. Od roku 2013 počet pokusov mladistvých kontinuálne rastie (o 13,6/100 000), u detí počet vzrástol o 3,2/100 000.

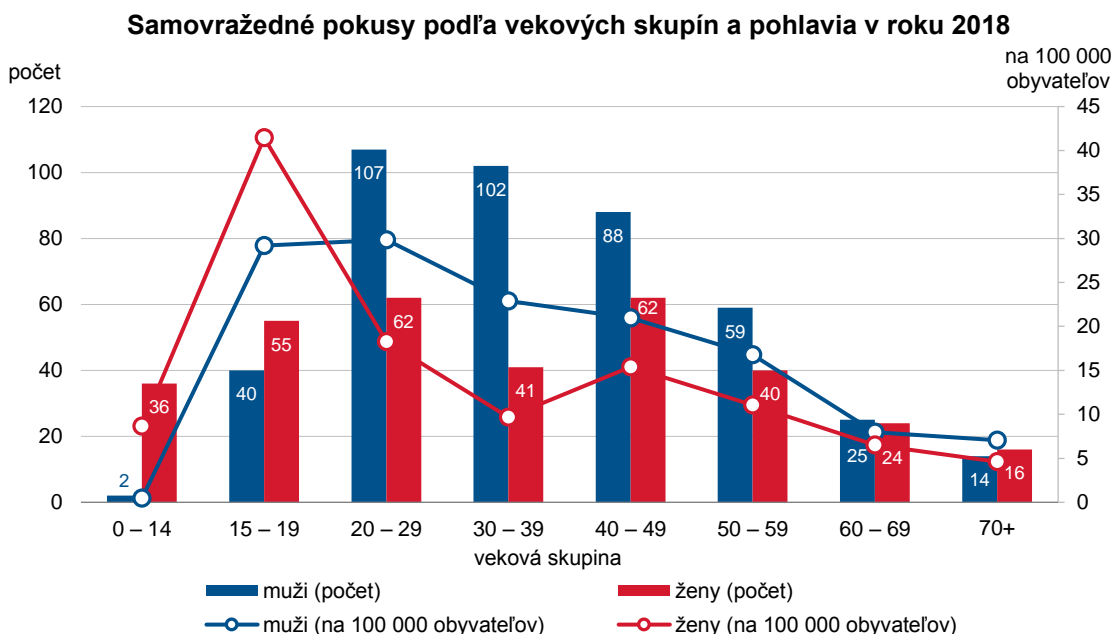
Na základe hodnotenia absolútneho počtu prípadov v roku 2018 spáchali muži najviac **samovrážd** predovšetkým vo vekovej kategórii 50 – 59 rokov (20,9 %), 40 – 49 rokov (19,3 %) a 60 – 69 rokov (18,4 %). Pri hodnotení údajov prepočítaných na počet mužov danej vekovej skupiny bolo najviac samovrážd mužov vykonaných u seniorov vo veku 70 + (25,2/100 000).

Ženy páchali samovraždy najviac vo veku 60 – 69 rokov (21,3 %), 40 – 49 rokov (20,4 %) a 50 – 59 rokov (18,5 %), rovnako aj po prepočte na počet žien vo vekových skupinách.

Deti do 14 rokov vykonali 4 samovraždy (2 chlapci a 2 dievčatá) a u mladistvých vo veku 15 – 19 rokov to bolo 15 samovrážd (11 chlapci a 4 dievčatá). V porovnaní s predchádzajúcim rokom je to o 1 prípad viac v každej skupine 0 – 14 a 15 – 19 rokov.

Samovražedných pokusov bolo u mužov najviac vo veku 20 – 29 rokov (24,5 %), 30 – 39 rokov (23,3 %), 40 – 49 rokov (20,1 %). Samovražedných pokusov žien bolo najviac vo veku 20 – 29 rokov, rovnako u žien vo veku 40 – 49 rokov (18,5 %), nasledovali mladé ženy vo veku 15 – 19 rokov (16,4 %). Deti do 14 rokov sa pokúsili o samovraždu 38-krát (2 chlapci a 36 dievčat) a mladiství od 15 do 19 rokov 95-krát (40 chlapcov a 55 dievčat). Oproti roku 2017 je to o 3 prípady viac u 0 – 14-ročných a o 1 prípad viac u 15 – 19-ročných (o 11 viac chlapci, o 10 menej dievčatá).

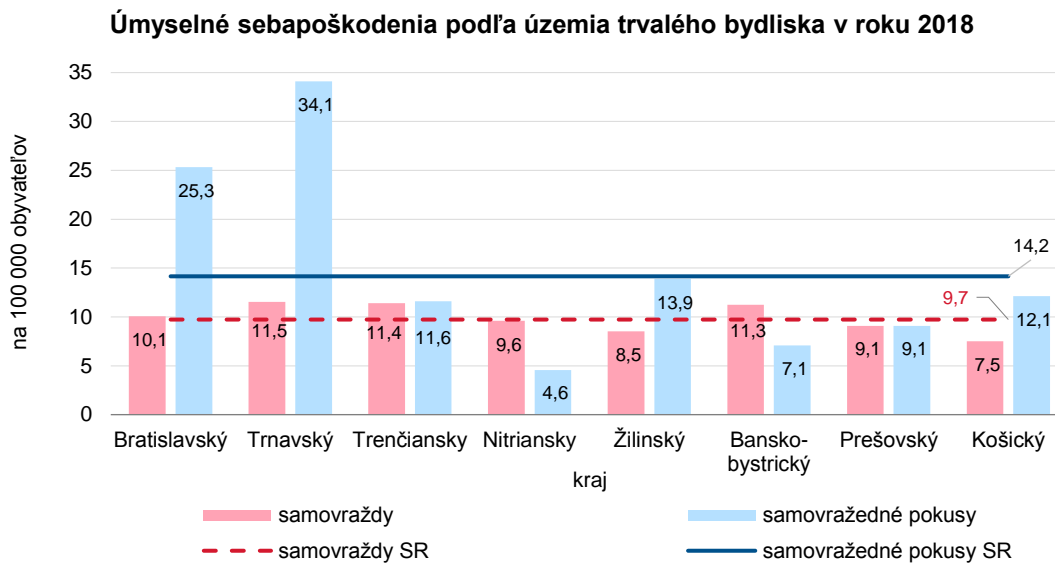

Pri hodnotení údajov prepočítaných na počet obyvateľov daného pohlavia a danej vekovej skupiny bolo najviac pokusov mužov vykonaných u 20 – 29-ročných (29,8/100 000) a 15 – 19-ročných (29,2/100 000).

Samovražedných pokusov žien bolo najviac vo veku 15 – 19 rokov (41,4/100 000), s odstupom nasledovali ženy vo veku 20 – 29 rokov (18,3/100 000).

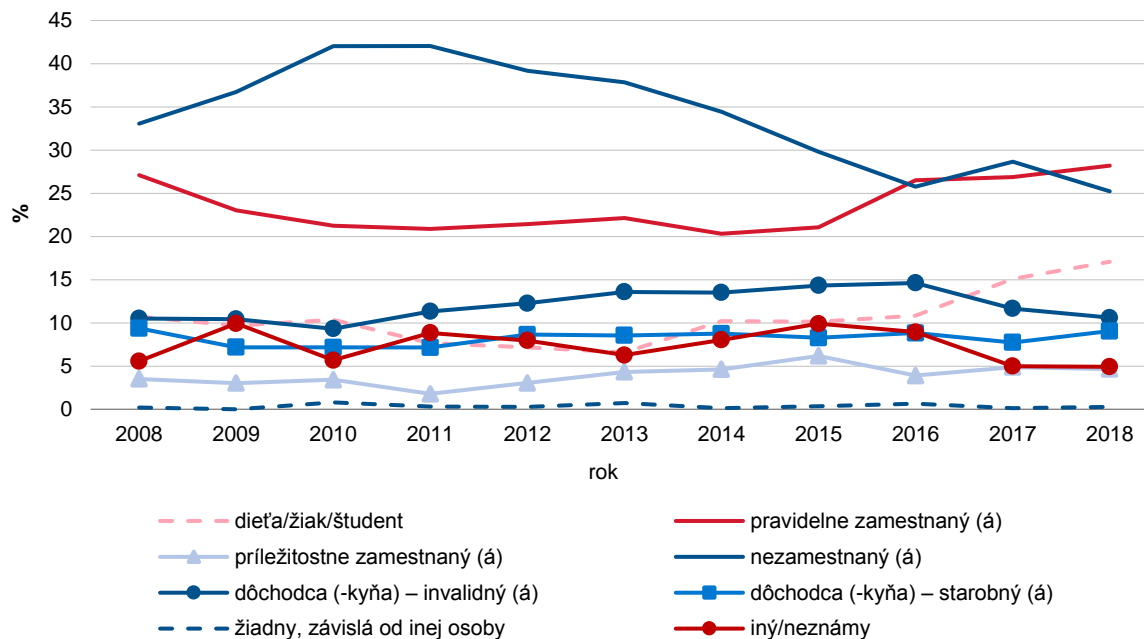
Podľa územia trvalého bydliska bol počet **samovrážd** v Trnavskom (11,5/100 000 obyvateľov kraja), Trenčianskom (11,4/100 000) a Banskobystrickom kraji (11,3/100 000) vyšší ako celoslovenský priemer (9,7/100 000).

Samovražedné pokusy obyvateľov Trnavského (34,1/100 000) a Bratislavského kraja (25,3/100 000) výrazne prevyšovali celoslovenskú úroveň (14,2/100 000). Oproti roku 2017 bol zaznamenaný nárast pokusov len v Trenčianskom (o 19,3 %, +11 prípadov) a Trnavskom kraji (8,5 %, +15 prípadov).

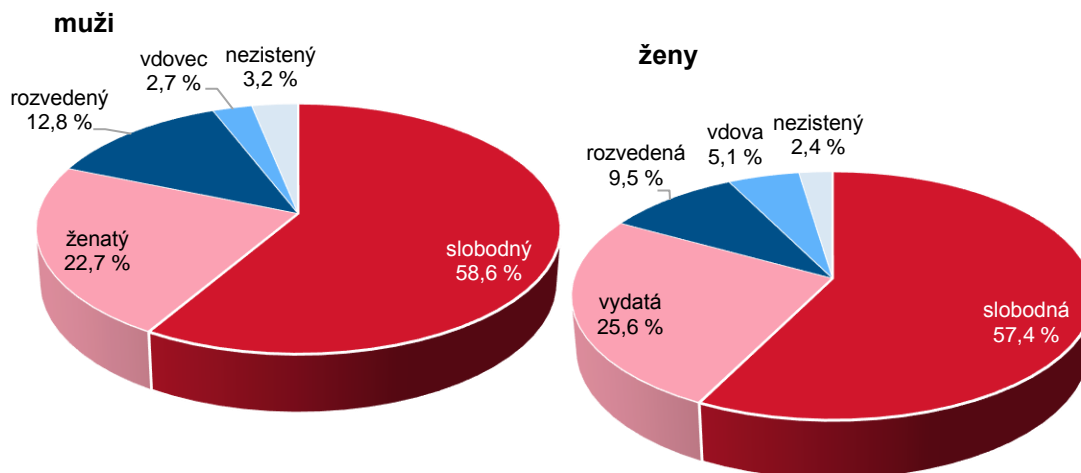
Informácie o sociálnom a ekonomickom začlenení osôb a tiež o motíve ich činu sú k dispozícii prevažne za pacientov po samovražedných pokusoch. Od roku 2014 majú stúpajúcu tendenciu samovražedné pokusy pravidelne zamestnaných (o 7,9 perc. bodu) a v roku 2018 prevýšili počet nezamestnaných o 23 pokusov. Rast za posledné obdobie je zaznamenaný u detí a študentov, keď v roku 2018 vykonali 132 pokusov (17,1 %), čo je viac o 6,9 perc. bodu oproti roku 2014. V roku 2018 vykonávali samovražedné pokusy u mužov najmä nezamestnaní (30,2 %) a u žien predovšetkým pravidelne zamestnané (27,7 %).

Vývoj podielu samovražedných pokusov podľa pracovného stavu

Podľa rodinného stavu osôb so samovražedným pokusom prevažovali slobodní u mužov (58,6 %) aj žien (57,4 %), nasledovali ženatí muži (22,7 %) a vydaté ženy (25,6 %).

Samovražedné pokusy podľa rodinného stavu v roku 2018

Ako motív činu pri samovražedných pokusoch dominovali *konflikty a rodinné problémy* (41,3 %), po nich nasledovali *vnútorné osobné konflikty a problémy* (16,6 %) a *existenčné problémy* tvorili motív u 8,8 % osôb. U detí a mladistvých do 19 rokov boli hlavným motívom rovnako *konflikty a rodinné problémy* (40,6 %) a *vnútorné osobné konflikty a problémy* 21,8 %. *Bez zrozumiteľnej motivácie* sa o samovraždu pokúsilo 14,3 % mladých osôb. *Školské problémy* boli motívom u 13,5 % detí a mladistvých.

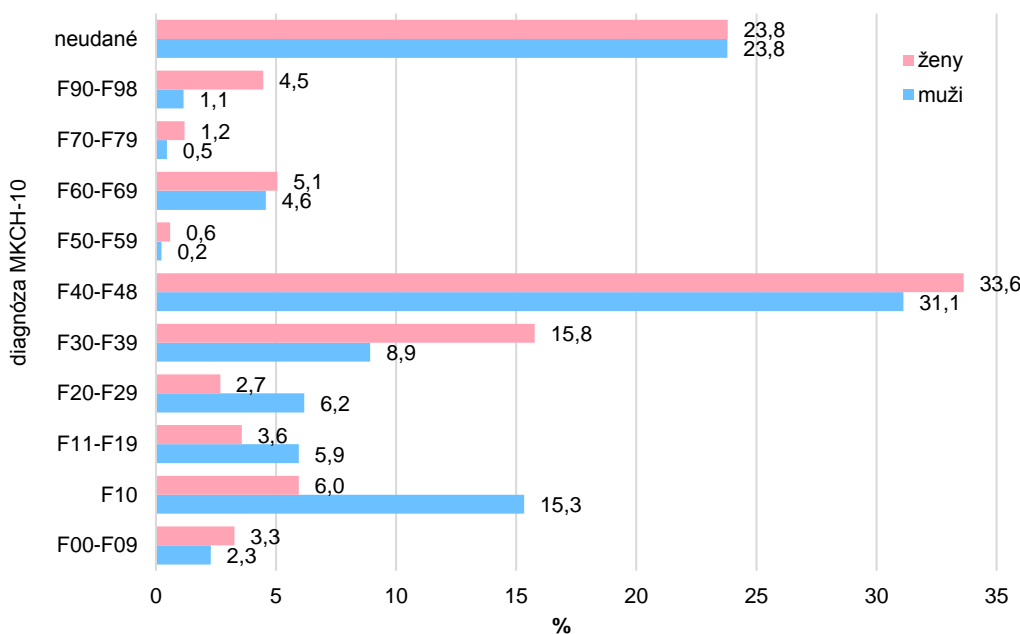
Najčastejším spôsobom vykonania samovraždy u mužov aj žien bolo *obesenie, zaškrtenie a zadusenie* (dg. X70; spolu 324) a *skok z výšky* (dg. X80; spolu 70). Samovražedné pokusy boli u mužov vykonávané predovšetkým (32,0 %) *poškodením ostrým predmetom* (dg. X78). Následne 21,3 % mužov sa *priotrúvalo antiepileptikami, sedatívami, hypnotikami, antiparkinsonikami a psychotropnými liekmi nezatriedenými inde* (dg. X61), čo bol u žien najčastejší spôsob nedokonaného úmyselného sebapoškodenia (42,9 %). Tento spôsob vykonania samovražedného pokusu prevažoval aj u detí a mladistvých do 19 rokov (32,3 %), ďalších 20,3 % si ublížilo *ostrým predmetom* (dg. X78). Alkohol alebo návyková látka bola pri samovraždách prítomná v 44,5 % prípadov a samovražedných pokusoch v 44,6 %.

Psychiatrická diagnóza bola pri pokusoch o samovraždu zistená v 76,2 % prípadov. Najčastejšie stanovenou skupinou diagnóz boli *neurotické, stresom podmienené a somatoformné poruchy (F40 – F48)* u mužov aj žien. U žien nasledovali *afektívne poruchy (F30 – F39)* a u mužov *poruchy psychiky a správania zapríčinené užitím alkoholu (F10)*.

Najväčší medziročný nárast bol zaznamenaný u mužov (50 %; + 9) v skupine *schizofrénii, schizotypových porúch a porúch s bludmi (F20 – F29)*. Naopak u žien v skupine diagnóz *F20 – F29* nastal pokles (47,1 %; - 8).

S predchádzajúcou psychiatrickou liečbou bolo evidovaných 59,9 % samovražedných pokusov.

Podiel samovražedných pokusov podľa skupiny psychiatrických diagnóz v roku 2018

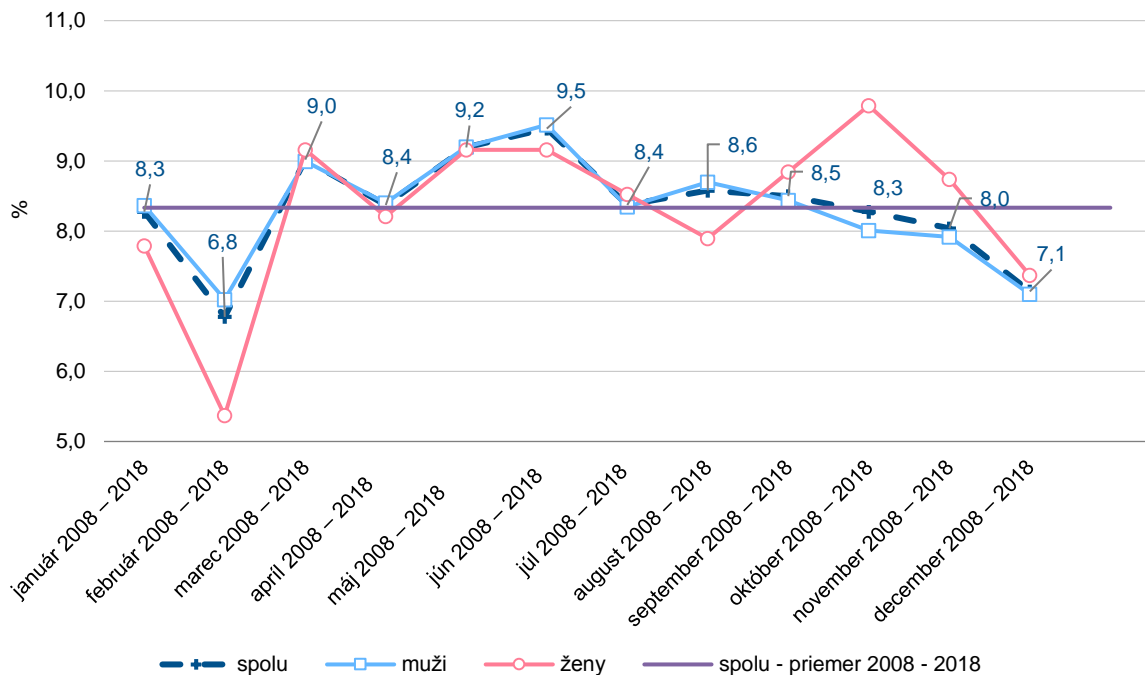

F90 – F98	Poruchy správania a emočné poruchy so zvyčajným začiatkom v detstve a počas dospievania
F70 – F79	Duševná zaostalosť – mentálna retardácia
F60 – F69	Poruchy osobnosti a správania dospelých
F50 – F59	Poruchy správania spojené s poruchami fyziologických funkcií a somatických
F40 – F48	Neurotické, stresom podmienené a somatoformné poruchy
F30 – F39	Afektívne poruchy
F20 – F29	Schizofrénia, schizotypové poruchy a poruchy s bludmi
F11 – F19	Poruchy psychiky a správania zapríčinené užitím psychoaktívnych látok
F10	Poruchy psychiky a správania zapríčinené užitím alkoholu
F00 – F09	Organické duševné poruchy vrátane symptomatických faktorov

Kumulatívne údaje

Za obdobie 2008 – 2018 bolo spolu vykonaných 6 331 **samovrážd** (85,0% mužov; 15,0% žien). Najviac sa ich uskutočnilo v mesiaci jún (9,5 %; počtom 599), najmenej v mesiaci február (6,8 %; počtom 429). Samovraždy žien sa najčastejšie vyskytovali v mesiaci október (9,8 %; počtom 93), čo v priemere predstavuje 8,5 samovraždy na každý októbrový mesiac od roku 2008. Najväčší počet (14) októbrových samovrážd žien bol v roku 2010. Najmenej kritickým od roku 2008 bol u oboch pohlaví február (7,0 % mužov; 5,4 % žien).

Podiel samovrážd v jednotlivých mesiacoch vykonania činu na celkovom počte samovrážd za obdobie rokov 2008 – 2018

Od roku 2008 do roku 2018 bolo spolu vykonaných 9 888 **samovražedných pokusov** (56,3 % mužov, 43,7 % žien), pričom najviac pokusov bolo v mesiacoch marec, apríl a máj (9 %). Podiel samovražedných pokusov má klesajúci priebeh v posledných mesiacoch roka. V auguste ich bolo vykonaných 8,4 %, v novembri 7,7 % a v decembri 6,8 %. Ženy sa pokúšali o samovraždu najčastejšie v mesiaci máj (424 pokusov za sledované obdobie). Rozdiel medzi samovražednými pokusmi žien v máji (9,8 %) a decembri je 3,2 perc. bodu (139 pokusov).

U mužov bolo najviac prípadov v mesiaci január s 503 pokusmi.

Podiel samovražedných pokusov v jednotlivých mesiacoch vykonania činu na celkovom počte samovrážd za obdobie rokov 2008 – 2018

